

Стаття 5 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАНІСТЬ

Прецедентна практика
Європейського суду з прав людини

ПРЕЗУМПЦІЯ СВОБОДИ

Стаття 5 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод:
«Кожен має право на свободу та особисту недоторканість»

«Вітольд Літва проти Польщі»

- Слепота заявника
- Банальні обставини

ЧИ ВІДПОВІДАЛИ
ЗАСОБИ ЦІЛІ ?

«К.Ф. проти Німеччини»
(45-хвилинна затримка)

«Лабіта проти Італії»
(10-годинна затримка у звільненні з тюрми після виправдання судом)

«Кац та інші проти України»
(3-денна затримка у звільненні)

ПІДСТАВИ ПОЗБАВЛЕННЯ СВОБОДИ

- **Законність (правова визначеність)**

- «Амуур проти Франції»
- «Барановський проти Польщі»
- «Ван дер Леер проти Нідерландів»
- «Ангелова проти Болгарії»
- «Савін проти України»

- **«обґрунтована підозра»**

- «Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства»
- «Луканов проти Болгарії»
- «Нечипорук і Йонкало проти України»

Сам по собі факт обвинувачення особи у вчиненні тяжкого злочину не може бути підставою для тривалого утримання її під вартою

- «Калашніков проти Росії»
- «Міханів проти України»

ПІДСТАВИ ПОЗБАВЛЕННЯ СВОБОДИ

- 📌 підстави мають бути підтверджені фактами;
- 📌 аргументи слідчого/прокурора мають бути досліджені судом і саме їм слід надати оцінку;
- 📌 небажання особи зізнатися чи дати «потрібні» показання не може бути підставою для взяття під варту.

рішення
«Клішин проти
України» від
23.02.2012

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДСТАВИ АРЕШТУ

- п.2 ст.5 ЄКПЛ: кожен, кого заарештовано, має бути *негайно поінформований зрозумілою для нього мовою* про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення, висунуте проти нього.

 роз'яснення простою, «не технічною» мовою;

 недостатньо однієї лише юридичної кваліфікації діяння.

«Фокс, Кемпбелл і Гартлі проти Сполученого Королівства»

«Нечипорук і Йонкало проти України»

СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ

- Суддя чи інша посадова особа, якій закон надає право здійснювати судову владу
  - критерій: ознаки незалежності і неупередженості;
  - прокурор не є такою посадовою особою.
  - «Н.В. проти Швейцарії»
  - «Недбала проти Польщі»
  - «Невмержицький проти України», «Салов проти України»
- Що означає «негайно» у п.3 ст.5 ?
  - «Броуган та інші проти Сполученого Королівства»

КРИТЕРІЇ РОЗУМНОСТІ СТРОКУ УТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

Тест на «релевантність» і «достатність» підстав

- **тяжкість інкримінованого злочину** +
«Томазі проти Франції», «Мансур проти Туреччини»
- **охорона громадського порядку** («Томазі проти Франції»)
- **ризик знищення/маніпуляції доказами** «Контрада проти Італії»
- **ризик змови зі співучасниками** («Клоот проти Бельгії»)
- **небезпека втечі** («W. проти Швейцарії»)
- **ризик повторного правопорушення** («Асьонов проти Болгарії», «Луценко проти України»)

КРИТЕРІЇ РОЗУМНОСТІ СТРОКУ УТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

чи мала місце «особлива ретельність»
при проведенні розслідування ?

- обсяг справи («Скотт проти Іспанії»)
- обсяг доказів («Контрада проти Італії»)
- приєднання справи до ширшого розслідування («Ван дер Танг проти Іспанії»)
- заміна слідчих і суддів та доцільність цього («Мюллер проти Франції»)
- час, необхідний для консультацій зі свідками-експертами («Крепс проти Польщі»)
- період часу, який знадобився для винесення вироку («Ческий проти Чехії»)

КРИТЕРІЇ РОЗУМНОСТІ СТРОКУ УТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ

чи мала місце «особлива ретельність» при проведенні розслідування ?

- старанність суду у виклику свідків («Тжаска проти Польщі»)
- кількість свідків у справі («Стефано проти Сполученого Королівства»)
- невиправдані затримки у процесі судового розгляду («Ваккаро проти Італії»)

Справа «КЛООТ проти БЕЛЬГІЇ» -

застосування тестів на «релевантність і достатність» підстав для утримання під вартою та на «особливу ретельність» у розслідуванні

Справа «Іззетов проти України» (2011)

ПЕРІОДИЧНІСТЬ КОНТРОЛЮ. ЗВІЛЬНЕННЯ ПІД ЗАСТАВУ

- Судовий контроль за законністю утримання особи під вартою має бути ретельним та періодичним
«Джесіус проти Литви», «Цигоній проти України»
- Умови звільнення під заставу
«S.B.C. проти Сполученого Королівства»
«Ноймайстер проти Австрії»
«Стогмюллер проти Австрії»